

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică;
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Test 11

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. Cím és szöveg összefüggése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Témajelölő, összefoglaló, epikus cím, ellentétbe áll a vers erős líraiságával; a női név, Célia, utal a kedvesre, aki iránt a lírai én szerelme gyötrelmévé válik. Míg a címben azt ígéri, hogy a szerelmet hasonlítja malomhoz, haranghoz, addig a versben a malommal azonosítja a szerelmet, s a szerelmes lelke, szíve a hasonlított. A gyötrelmet a lírai én három versszakban fejti ki. 1.vsz. a malom metaforikus képében jelenítik meg: „hogy a szerelem/búmrá most malommá lett.”, 2. vsz. a lírai én szenvedését haranghoz hasonlítja „Ím, az nagy szerelem miatt búsuln lelkem/már szinte haranggá lett.”, és végül az utolsó versszakban a szívét hasonlítja kristálykőhöz „Mint egy kristálykövet.../Ugy az én szívemet...” stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. Vershelyzet, versbeszéd

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A versből hiányoznak a konkrét vagy fiktív vershelyzetet rögzítő epikus elemek. A költemény kizárólag költői képek és hasonlatok sorából áll, ennek értelmében a fogalmi jelentés teljes mértékben háttérbe szorul és a hangulati-érzelmi jelentés kerül előtérbe. A versbeszéd személyes és vallomásos jellegű, erre utalnak a műben lévő nyelvi jelek: „búmrá”, „siralmam”, „lelkem”. A műben a lírai én önelemző, önmegfigyelő magatartása nyilvánul meg, a beszélő tehát kívülről szemléli szenvedélyét, gyötrelmét. Ezt igazolja az igék E/3. személyű használata stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. Poétikai eszközök a gyöttrő szerelem megjelenítésére

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A vers képrendszere a szerelem – malom alapmetaforából bomlik ki. A malom ősi magyar népdalagyományból származó metafora, amely egyrészt a forgó világmindenséget jelképezi, másrészt azonban szerelemjelkép is. Ehhez az alapmetaforához további metaforikus képek csatlakoznak. Az alapmetafora a fogalmi és kepi sík összetettségében bontakozik ki (összetett, komplex költői kép): szerelem – a malom, lírai én – Celia, férfi mint gabona - a nő örlet, a szenvedésének okozója, vágyának tárgya; siralmam – patak, lisztte létig – töret viszonyában. A második versszakban a lélek-harang metafora olvasható, amely szintén ősi toposz. Ez a kép az égi és földi világot összekötő jelkép. Félrevert harang: vészjelző, a fájdalmat kifejező. Ezt erősítik a

Probă scrisă la limba și literatura maghiară maternă

Test 11

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică; Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

Barem de evaluare și notare

hangutánzó igék is. Mindkét versszak metaforikus képei - a malom és a harang - a lírai én szerelmi gyötrelmét, lelki szenvedését kifejező művészi eszközök. E két metafora kifejezi azt, hogy a lírai én nem ura érzelmeinek, valójában passzív elszenvedő, Célia kiszolgáltatottja. A harmadik versszakban egy láncszerűen végigvitt, összetett hasonlat figyelhető meg: kristálykő/verőfény – szív/tüzes kín, kristály – parázs, tüzes szén. Fokozódik a szerelmi gyötrellem érzése, az örök jelen állapotába rögzíti. stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszára 1 pont

d. A vers zeneiségének eszközei

5 pont

Értékes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. A Balassi-strófa rímtechnikája, hangsúlyos magyaros ritmusa, sajátos rímkezelése ismerhető fel: 6-6-7, a-a-b; a reneszánsz költő tudatosságára utaló; hangutánzó igék: a harangtoposz, kong, zúg a fájdalom kifejezői stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszára 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, logikus gondolatmenet,
helytelen fogalomhasználat 2 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

a. Információk azonosítása a szövegben, a szövegben lévő logikai és tartalmi kapcsolatok, összefüggések felismerése. Rövid válasz fogalmazása a következő információk alapján: *A kardfogú macskák közvetlen leszármazottak nélkül haltak ki. A mai macskafélék más alcsoportokba tartoznak, vagyis a kardfogú macskákkal egymás „unokatestvérei”. Így a mai tigrisek is csak egy közös őstől keresztül kapcsolódnak hozzájuk. A mai macskafélék és a kardfogú macskák abban is különböznek, hogy a törzsfajlás során az előbbieket szemfogai egyre kisebbek lettek.*

5 pont

b. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Pl. A szemfogak szerepe vitatható. Feltételezések szerint a szemfogak nem voltak alkalmasak a kemény csontok szétzúzására, sokkal inkább az áldozat nyakának átharapásakor a légcső és a verőér szétroncsolását szolgálta.

5 pont

c. A tudományos stílusréteg megnevezése (2 pont), indoklás (3 pont)

5 pont

d. Témához való igazodás

5 pont

A véleménykifejtés követelményeinek betartása

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

5 pont

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. a választott mű műfaji sajátosságai

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Vörösmarty*: romantikus drámai költemény: bölcséleti kérdések: boldogságkeresés útjai Csongor, Tünde, Balga, Mirigy, a három Vándor; drámai: párbeszéd, konfliktushelyzetek, monológ, líraiság; a szereplők allegorikus alakok, költői nyelv, motívumok; mítoszi, mesei elemek: Éj

asszonya; ördögfiak, boszorkány; kétszintes dráma: evilági, tapasztalaton túli szint, határ: kert, tündérfa, boszorkánydomb, hármás út; megnemesedett földi, tündéri földivé válása; keretes szerkezet, a drámai cselekmény a mese okán, habár kört ír le, nem körforgást jelöl, a szerelmesek egymásra találnak;

Madách: romantikus drámai költemény, filozófiai kérdések: boldogság-, az élet, a küzdés értelmének, a szabad akarat, fejlődés, haladás kérdései; Ádám és Éva szerepkörei; drámai: párbeszéd, drámai szituáció: a világ teljessége, ellentétek harmóniája – diszharmóniája, Úr – Lucifer, Lucifer – Ádám vitája; líraiság: a szereplők szimbolikus-allegorikus alakok, költői nyelv, motívumok; mítoszi elemek: teremtésmítosz, bűnbeesés; kétszintes dráma; keretszerkezet, bibliai, mitikus színtér; álomszínek: történelmi színek és eszmék; utópisztikus színek; szervező elv: tézis - antitézis - szintézis; mitikus, ciklikus idő, történelmi idő stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. a mű idő- és térszerkezete

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Vörösmarty*: szimmetria; időszerkezet: éjféltől éjfélig, mitikus idő: kozmikussá nagyított nap; „A pogány kúnok idejéből” szerzői megjegyzés sejteti: általános érvényűség, a cselekmény ősmagyar környezetben játszódik: Csongor útja nemcsak az egyén, az emberiség, hanem a nemzet boldogságkereső útját is jelképezi; egymással szemben álló napszakoknak: éjféltől – dél – éjféltől – a kert különböző alakváltozatai felelnek meg: kert, tündérgert, elvadult kert; a fő helyszín a kert: romantikus motívum, lélek jelképe; az emberi belső világ színtere, innen indul és ide tér vissza a történések sora; Csongor boldogság-, az élet értelme keresésének az útja; fa, út, hármás út jelentései – cselekmény szintjén, metaforikusan;

Madách: időszerkezet: mitikus, ciklikus idő, történelmi idő: múlt – jelen – jövő; térszerkezet: keretszerkezet, normaadó, transzcendens, bibliai, mitikus színtér: menny, Paradicsom, pálmafás vidék; normakövető, földi tér, álomszínek: történelmi színek és eszmék: ókor: Egyiptom, Athén, Róma; középkor: Konstantinápoly, Prága I.; álom az álomban: Párizs – szabadság, egyenlőség, testvériség, nem csalódik bennük, hiányzik Lucifer; Prága II.; újkor: London; utópisztikus színek: Falanszter, Úr – központi szerep: a küzdés értéke; Eszkimó szín stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,

részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. tévutak a műben

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Vörösmarty*: a hármás út motívuma az eltévedés lehetősége; a három vándor életcéljai tévutaknak bizonyulnak: I. Kalmár, Fejedelem, Tudós első és második jelenése közti hatalmas, romantikus ellentét; a vándorok nézőpontjából Csongor útja is örület, költői álomvilág, betegség; próbák, kitartás, küzdés szükségessége a helyes út megtalálása érdekében; Csongor és Tünde megtapasztalja, szükség van segítőtársakra: Balga, Ilma, egymást keresik, földi vágyaik a boldogságforrások; akadályozó, rontó, kijózanító erő: Mirigy, vágya a fiatalság boldogsága; tévút nak bizonyul az ő célja is, bűnhődni kell; Csongor boldogságkereső útja során megtapasztalja: mindennek két oldala van: szép és rút, fölemelő és borzasztó, siker és kudarc; el kell jutnia a teljes boldogtalanság állapotáig; Tünde segítő szerepe, boldogság, szerelem kertjének megteremtése; a szerelem szimbolikus jelentése: a halandó ember tesz kísérletet a mulandóság meghaladására, az életben elérhető személyes boldogságra; az Éj asszonya nézőpontjából Tünde útja a tévedés;

Madách: Lucifer útja bizonyul tévútnak: a kiábrándulás, a lemondás, az önfeladás; a tagadás mégis szükségszerű, a küzdés és a fejlődés elősegítője; a bűnbeeséssel Ádám és Éva a tapasztalati útra lép, az etikai stádiumba: az emberpár megtagadja teremtmény voltát, fellázad Isten ellen; alkotójával egy szintre akarja helyezni magát tudásban, halhatatlanságban; az Istentől való elhagyatottság állapotába kerül; megbomlik létezésének összhangja; a tudás ára a boldogság

és a harmónia elvesztése; az álomutazás a történeti színekben: küzdelmet folytat azért, hogy a tökéletes teremtet megismételje a történelemben, szükségszerűen csalódások érik; felismeri, hogy az ember létének a mindig jobbra törő küzdelem adhat értelmet; az Úr közvetlenül nincs jelen, csak az emberpárban mindig újjászülető érzelmek és Éva homályos emlékképei idézik fel egykori közelségét és a paradicsombeli állapotot; Éva mellett, különböző szerepekben, mindig megtalálja a boldogságot; Ádám elfogadja teremtmény voltát, ám a lázadással végleg megváltozik az Úrhoz fűződő kapcsolata, a jó és a rossz közötti szabad választás a felnőtt ember lehetősége; egyfajta kiegyenlítődés jön létre hit és tudás, tudás és nem tudás között; az isteni gondviseléstől támogatva léphet be az induló történelemben, s bízik abban, hogy nem azonos az álombelivel stb.)

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. a szereplők közti kapcsolatrendszer

5 pont

Értékes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Vörösmarty*: lírai képmások: Csongor – Balga, Tünde – Ilma ellentétben állnak, összetartoznak: égi, szellemi, álmodozó – földi, gyakorlatias, természetes jókedv képviselői; Balga, Ilma segítenek megtalálni a nyomokat, ráébreszteni urukat/úrnőjüket a földi lét nehézségeire, s hogy természetes jókedvvel könnyebb haladni; Csongor az álmodozó, csodára, szépre vágyó, céltalan, szabad ifjú – Tünde: a cselekvő, gyakorlatias gondolkodású, céltudatos nő, erőfeszítései, lehetőségeket teremt a találkozásukhoz; vállalja emberi sorsát, a földi boldogságot, otthont teremt; Csongor – a három Vándor: sikerükben Csongor nem is kételkedik, csak kevésnek találja, mert azt már tudja, hogy sem a vagyon, sem a hatalom, sem a tudás nem mindenható, álmai totalitás-óhájához képest ezek a célok partikulárisak; Tünde – Éj: szembenéz pesszimista világnézetével; az Éj individuális világvégével ő az élet kollektív folyamatába vetett hitét állítja szembe;

Madách: Úr – Lucifer vitája: hatalmi harc; szükségszerű a tagadás; Ádámnak is végig kell járnia, hogy felnőtté váljon; Lucifer a „tagadás szelleme,” a hideg, számító értelem, a fölényes intellektus megszemélyesítője, aki egyrészt a tényekkel való szembenézésre kényszerít – I. neve „fényhozó” –, de egyoldalúan torzít is, és ezért nem juthat teljes diadalra; – kritikája romboló jellegű: megoldást sohasem nyújt, pusztító szándéka azonban építően hat Ádámmra, Ádám a férfi, a tudás, a tapasztalás, az értelem, a küzdés megtestesítője; vitázó szólamuk, bölcséleti jelleg: Ádám és Lucifer vitája érvek kifejtése és ütköztetése; Ádám igenlése és Lucifer tagadása egyformán racionális viszonyulást fejez ki; ebből a vitából Éva kimarad; a nő, a sejtés, az érzelmek; otthonteremtő lény, a szeretet megtestesítője, az *égi* szózatot rajta keresztül hallja meg Ádám, mindig inspiráló hatása a férfi számára, mindig az új keresésére biztatja Ádámot stb.)

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek részleges betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.